

خبرنامه لیسه زراعت

مدیر صاحبان، معاونین و معلمین محترم
شاگردان عزیز

برای ما جای مسرب است که شما را به دومنین خبرنامه (نشریه چاپی) تعلیمات زراعتی خوش آمدید گویم، سمسور اول بیشترین لیسه های زراعت رو انتقام است و شاگردان برای امتحان خویش امادگی میگیرند. اما حتی با صنوف خالی و دھلیز های خاموش لیسه نباید بیکار بماند چون همیشه کاری برای انجام دادن میباشد. در این نشریه ما میخواهیم در رابطه به پیشرفت انسنتوت زراعت و ترینزی سمنگان که چند سال از ایجاد آن میگذرد صحبت نماییم. و همچنان برای شما مصاحبه شاگردان و مسئولین انسنتوت زراعت و ترینزی کابل را تقدیم خواهیم نمود. توجه بالای آبیاری قطره بی و روشهای تدریس نمودیم تا بتوانیم رهنمایی های مسلکی را با شما شریک سازیم. و همچنان بطور مختصراً مفکره ارتباط لیسه های زراعت با اتحادیه های محلی بخش زراعتی معرفی نماییم تا بتواند فرستنهای بیشتر استخدام برای فارغین در اینده ایجاد گردد.

از انسنتوت زراعت و ترینزی فاریاب بخاطر همکاری شان در رابطه به سهمگیری شان در خبرنامه زراعتی شناختی شکری مینمایم و لیسه های زراعت دیگر را نیز تشویق مینمایند تا در موضوعات اینده با ما همکاری نمایند. همکاری بیشتر آنها خبرنامه را برای همه دلچسب مینماید. در اخیر اجازه دهد تا خود را بطور مختصراً به شما معرفی نمایم در ماه می به عرض خانم زوزانه به حیث مسئول پروگرام تعلیمات زراعتی در موسسه انسان در غربت انجام داشتند. خانم زوزانه بعد از انتقام کارهای شکفت انجیزش پس از دو سال کارهایش اختتام یافته و به جمهوری چک برگشت نمود. من خیلی خوشحال هستم تا کارهای خود را در بخش های گوناگون این پروگرام دوام دهم، و امیدوار هستم که تجارت گذشته من در بخش معارف، آموزش معلمین و انکشاف نصاب تعليمی بتواند مرآ کمک نماید تا کارهای را که خانم زوزانه انجام داده است بطور معیاری و مناسب دوام دهم. مطالعه الهام بخش را به همه تنان آرزو دارم.

یروسفل پیتریک
مدیر پروگرام تعلیمات زراعتی مؤسسه انسان در غربت

کار به مفاد شان تمام نمیشود.

مزایای استفاده از گلخانه های خورشیدی غیر فعال نسبت به گلخانه های سنتی

۱. در صورت آب و هوای ابری طولانی، گیاهان در گلخانه های سنتی میتوانند صدمه بینند و یا به طور کامل آسیب پذیر شوند. در یک گلخانه خورشیدی، حرارت ذخیره شده به ارمای آزاد شده و از گیاهان منحصراً محفوظ مینماید.

۲. اختلاف زیاد درجه حرارت بین روز و شب در گلخانه های ساده میتواند مانع رشد گیاهان شود، که منجر به کاهش کمیت و کیفیت تولید میشود. مواد حفظ حرارت در گلخانه خورشیدی درجه حرارت روز و شب را برای میساند.

۳. از آنجا که درجه حرارت داخل در یک گلخانه ساده بستگی به درجه حرارت خارج دارد، آبیاری باید در

گلخانه آفتابی بكمک مالي و تخنيكي مؤسسه انسان در غربت در ليسه مرغزار ولايت بلخ

دماي پاينين کاهش يابد و هنگامي که درجه حرارت افزایش ميابد، آبیاری افزایش يابد. آبیاری نامنظم می تواند کاهش حاصل را ببار بیاورد و باعث تغيير شکل در میوه شود. در گلخانه های خورشیدی، آبیاری بيشتر یا کمتر، ثابت است.

۴. در مناطق با درجه حرارت پایین، از کشت گیاهانی که در مقابل سرما مقاوم نیستند، مانند گوجه بادنجان رومی، مرچ و بادرنگ بتوان انتخاب ورزیم. که در اینجا گلخانه های خورشیدی میتوانند شرایط را برای رشد بادرنگ، مرچ و بانجان رومی تهیه کنند. اگر درجه حرارت در بیرون کمتر از ۵°C باشد، کاهو، پالک، کرم یا بروکلی هنوز هم می تواند در یک گلخانه خورشیدی زرع گردد.

قابل ذکر است تغییر درجه حرارت در زمستان از طرف شب ۳ درجه سانتی گراد از طرف روز ۲۵ درجه سانتی گراد باهوای ساخه بیرون گلخانه ها میباشد. با پوشندن نباتات داخل گلخانه با پلاستیک تونل مانند درجه حرارت از طرف شب به ۹ درجه سانتی گردید افزایش میابد در هوای سبزیجات داخل گلخانه هموار نمود. مشروط براینکه در روزهای آفتابی و قیکه هوا گرم میگردد کور یا پوش دومی پلاستیکی باز شود زیرا داخل پوش دومی پلاستیکی رطوبت نهایت بالا میباشد و این تونل های دومی مانع رشد نباتات میگردد. در صورت که پلاستیک در دسترس نباشد میتوان از طرف شب گلخانه را گرم کرد. با این حال که مصارف ارزی اضافی جهت جلوگیری از بخ زدگی در داخل گلخانه بدون شک که درجه حرارت داخل گلخانه ها را بالا میبرد اما مسله اقتصادی بودن ارزی که بمنظور گرم نمودن ساخه داخل گلخانه بکار برده میشود نیز مهم و ضروری بوده اگر بمنظور تحقیقات یا نسلگیری باشد در آن صورت مربوط خصوصیات پژوهه میباشد و در صورتیکه هدف از فروش سبزی در مارکیت باشد اقتصادی بودن مواد معمولی ضروری است زیرا دهاقنی بناظور بدبست اوردن عاید فعالیت مینمایند و این

ترینچ (Trench)

نوع دیگری از گلخانه و یا گل خانه افتابی ترینچ (Trench) است که در زمین ساخته میشود طول و عرض آن وابسته به ضرورت مستقین تعیین میشود. عرض آن به امتداد شمال و جنوب و طول آن به شرق و غرب اجازه میدهد.

ساختن ترینچ بكمک مالي موسسه انسان در غربت جهت کارهای عملی خزانی و زمستانی شاگردان در انسنتوت زراعت میدان و روزگار شاگردان در حال غرس قلمه مرسلاً بكمک استاد شان

ساخته شود. بخاطر استفاده اعظمی درجه حرارت افزایب بخصوص در فصل زمستان. عمق آن در زمین حدود ۵۰ سانتی متر و دیوارهای احاطوی آن ۸۰-۱۰۰ سانتی متر بلند از سطح زمین ساخته میشود. اما مهم اینست که طرف شمال ترینچ ۸۰ سانتی متر و طرف جنوب آن ۶۰-۴۰ سانتی متر ساخته شود. به نسبت اینکه شکل مایل را بخود بگیرد تا به سهولت ریزش باران و برف از روی ترینچ صورت گیرد. باعث تجمع آب بالای ترینچ صورت نگیرد. چوکات اطراف ترینچ نظر به بودجه دهقان میتوانند از چوب و یا فاز با نصب شیشه و یا پلاستیک باشد. بذر در آن بصورت قطار نظر به نوع نباتات صورت گیرد. عموماً به هدف تولید سبزیجات برگی، ریشه بی، تکثیری قلمه های زینتی و تولید نهالی سبزیجات استفاده میشود.

بیانیه لیسه زراعت سمنگان دیروز را با انسٹیتوت زراعت و وترنری امروز مقایسه نمائیم یک مرور بر رشد سریع

دفتر انسان در غربت یک سیر علمی را برای شاگردان و تامین مالی ساخت گلخانه را نیز برای کارهای عملی سازماندهی نمود.

علاوه بر این، لیسه موقانه به وزارت زراعت، آبیاری و مالداری پیشنهاد اعمار یک باغ انگور را نمود که به مساحت ۸۰۰ متر مربع توسط پروره HLP اعمار گردید. با حمایت بیشتر از موسسه افغان اید، لیسه نصب یک سیستم trellising (تالکای انگور بالای سیم) و آبیاری قطره ای برای باغ انگور را نیز بدست آورد. موسسه اکشن اید

(Action aid)

و معینیت تعلیمات تختنیکی و وزارت معارف برای ماشین الات زراعتی تراکتور و تریشل کمک نمودند و یک گراز را نیز برای نگهداری این ماشین الات اعمار نمودند امروز انسٹیتوت دارای یک باب گلخانه، ساحه سیم، باغ و همچنان یک قوریه درختان غیر مثمر و زینتی میباشد. کردهای سبزیجات دارای سیستم آبیاری قفلره بی میباشد. این موقوفتها باعث شهرت بیشتر این لیسه گردیده و نیز اعتماد بیشتر دونرها را بدست آورده است کمک های بیشتر را از

آنها بدست آورده بیم به عنوان مثال، موسسه PIN انسٹیتوت زراعت و وترنری سمنگان را به عنوان دوره آزمایشی برای دو پروره دیگر خود انتخاب نمود: که عبارت از انشکاف نصاب درسی و فارمداری لیسه میباشد. بنابر این معلمین آموش بیشتر در روش های تدریس و اجرای طرح درس جدید حاصل نمودند و اکنون آنها قادر به استفاده از لپ تاپ و پرچمکتور برای ارائه مواد بصیری و تصویری در صنف های خوبیش اند. با این حال، این همه کمک و همکاری بطور رایگان بیوه در عوض موسسه پن خواهان نظریات انها بطور منظم برای بیوه در کیفیت مضماین که بطور آزمایشی در این لیسه ها تطبیق میگردد میباشد.

مدیر انسٹیتوت سمنگان در مورد پیوند تاک با متخصص زراعت موسسه پن حسن النین کوزووا در حال بحث. عکاسی توسط: پرسولف پیتریک (پن)

لابراتوار مجهز با کامپیوتر هدیه گردید. این نخستین موقوفیت به اداره لیسه انجیزه داد تا با هم یک مجلس

گرفته در این مورد که چطور توجه دیگر حمایت کننده ها را جلب نمایند بحث و گفتگو صورت گرفت و نیز چگونه میتوان به بهترین وجه نقاط ضعیف لیسه را به قوی تبدیل نمود.

در نهایت، لیسه موقانه درخواست برای حمایت مالی از PIN، Idea New، HLP، Afghan aid، IRD، و غیره نهادها را نمود. لیسه همچنان ایجاد یک رابطه نزدیک کاری با نهادهای دولتی چون مقام

هنگام که لیسه زراعت در شهر ایک تأسیس گردید، تنها یک ساختمان با هشت آنماق آر استه با چوکی بود.

هیچ امکانات برای فعالیت های زراعتی در کنار نام که برایش به این هدف پیشنهاد شده بود نداشت. در سال ۱۳۹۲، لیسه به انسٹیتوت زراعت و وترنری ارتقا یافت و امروز شاگردان از یک لابراتوار کاملاً مجهز بیولوژیکی، یک کتابخانه غنی، IT لاب با کامپیوترا های دسکتاپ، لپ تاپ و پروجکتور، قطعات نمایشی و کارهای عملی آر استه با سیستم آبیاری قطره ای ماشین الات زراعتی بهره مند شده اند و حتی یک فارم مرغداری نیز دارند.

در نتیجه حمایت موسسه انسان در غربت این لیسه بخاطر موقوفیت های امروزی خویش از اعتبار برخوردار گردید. نخستین کورس دوره اندکشاف پلان سترانژیک اداره لیسه را در تعريف نام لیسه و هدف از ماموریت لیسه کمک کرد. تا این لیسه بدان که ماموریت آن تربیه افراد مسلکی در زراعت و تقدیم آنان به جامعه میباشد. و همچنان این لیسه یک مرکز اطلاعات علمی و تختنیکی برای جامعه دهاقن میباشد، که معرفی تکنیک های نوآورانه در زراعت و بهبود معیشت دهاقن است. تشریح وضعیت فعلی اداره لیسه را در شناخت نقاط ضعیف و قوی خویش کمک نموده واضح و اشکار نموده که این سرمایه گذاری در فرصت ها و غله بر خطرات بالقوه است.

بخش بسیار مهم و رکشایپ آموزش پروره پوزل نویسی بود که اداره لیسه ها را کمک نموده و یک سیله برای آنها گردیده تا بتوانند ضروریات لیسه و نیازمندی های مرتبط به آنرا بطور واضح تعریف نمایند تا حمایت تمویل کننده های مختلف را جهت همکاری بیشتر جذب کرده بتوانند.

پس از بازگشت از ورکشاپ SDP، هیأت اداری پیشنهاد یک پرپوپوزل برای اسباب یک لابراتوار IT نمود، که به موسسه انسان در غربت ارایه و از طرف این نهاد در رقابت اهدا کوچک سالانه پذیرفته شد. لیسه با کمک نقی ۱۵۰۰۰ افغانی حمایه گردید تا تجهیزات IT را خریداری و برای شاگردان یک

ولایت، ریاست انشکاف دهات، ریاست معارف، شاروالی شهر ایک، شورای ولایت و لایت سمنگان، معینیت تعلیمات تختنیکی و مسلکی و نمایندگان مردم سمنگان در شورای ملی نموده و توجه آنها را بخود جلب و از حمایت مادی و معنوی شان مستفید گردیده است.

پرپوپوزل یا طرح های موفق ارسال شده توسط انسٹیتوت زراعت و وترنری سمنگان

انسٹیتوت زراعت و وترنری سمنگان سه بار در رقابت

اهدا کوچک که توسط موسسه انسان در غربت سالانه راه اندازی میشود شرکت نمود. لیسه دو بار برنده رقابت گردیده، و یک پرپوپوزل پیشنهادی شان مقام دوم را کسب نمود. علاوه بر تجویز لابراتوار کامپیوترا، مینماید.

افزایش استقلالیت و خودکفایی

انسٹیتوت سمنگان به عنوان لیسه از مایشی برای پروره فارمداری انتخاب شده است، انسٹیتوت سمنگان یک فارم مرغداری را اعمار نموده که شاگردان را ننتها در عرصه کارهای عملی کمک میکند بلکه آنان را در فعالیت های تجاری مربوط به اداره فارم نیز کمک مینماید.

غربت لیسه را در راه اندازی هیئت مدیره و تیم مدیریت فارم برای اطمینان از شفاقت و استفاده موثر از سرمایه گذاری ها حمایت نموده است.

دستاوردهای فعلی انسنتیوت زراعت و ترکیب سمنگان تا حد زیادی ایجاد انگیزه به استدان و اداره آن نموده تا از فرست های مناسب استفاده خوب نمایند.

تجهیزات فارم مرغداری انسنتیوت زراعت و ترکیب سمنگان. سیستم آب دهنده اتومات که از طریق سیستم آبیاری قطره بی ساخته شده، با استفاده از میکانیزم شرداشدار ساده هنگامیکه کاسه آب دهنده توسط منقار مرغ حرکت داده میشود آب جریان پیدا میکند. عکاسی توسط: بروسلف پیتریک (پن)

این فارم باید خودکفای شده و همچنان عواید اضافی را جهت بهبود بیشتر لیسه فراهم نماید. دفتر انسان در غربت ترینینگ های مخصوص دیگری را نیز در عرصه احداث و نگهداری فارم، کتاب داری، مارکیتگ، ادراء تجارت زراعت و موضوعات دیگر مربوط به فارمداری فراهم نموده است. مؤسسه انسان در

سیستم های آبیاری قطره بی ارزش ها و مشکلات آن

زمین زراعتی میرسید. ایالات متحده امریکا مقام اول را در سیستم آبیاری قطره ای در جهان دارد. در سیستم آبیاری قطره ای، آب توسط پایپ های پلاستیکی و قطره چکان ها (یی میتر ها) مستقیماً به ریشه های نباتات عرضه می شود.

اشعبات پایپ های فرعی که از پایپ های اصلی متشع کردن پایپ های لیترال یا جانبه نامیده میشوند. در جای که قطره trucklers چکان ها یا بر روی سطح زمین پخش شده اند و آب از سطح زمین به ریشه نباتات عرضه میگردد، این سیستم از روش آبیاری قطره ای سطحی surface drip irrigation (irrigation) نامیده می شود. و زمانیکه پایپ ها و لیترال ها در قسمت زیر سطح خاک شکیده شوند و از همین راه به ریشه نباتات آب رسانیده شود این سیستم بنام (sub surface drip irrigation) یاد میگردد.

نمای سیستم آبیاری قطره بی در یک گلخانه انسنتیوت ملی تعلیمات زراعتی، NAEC. عکاسی توسط: بروسلف پیتریک (پن)

در هر دو شرایط ریشه نباتات توسط لیترال از طریق قطره چکان به آرامی و به طور منظم ابیاری میگردد، بنابراین نبات با بهره گیری از آب به حداقل آبیاری می شود. اگر سیستم آبیاری به خوبی طراحی شود، بهترین و موثرترین روش است.

ترتیب: محمد جاوید غوری انسنتیوت زراعت و ترکیب فاریاب

میگردد. این پایپ دارای منفذهای اند و این سیستم بنام (Emitters Dripper) شناخته شده است که بنام تریکلر نیز یاد میگردد.

جریان آب به فشار ۰/۵-۰/۱ میگردد. در سیستم آبیاری قطره ای آب در همان قسمت خاک اضافه میگردد که ریشه های فعل

نبات در آنجا موقعيت دارد در این طریق برعلاوه عده زیاد نباتات میتواند نباتاتیکه به شکل قطار کشته میگردد درختان میوه دار و یا باغ های انگور و یک عدد زیاد سبزیجات یاک طریقه مناسب آبیاری به شمار میاید. در حال

زراعت از اسرائیل بنام Symcha بلاس (Blass) متوسط شد یک

درخت که از دیگر درختان جدا و نزدیک به آب بوده قطرات آب کم کم جدا شده و به درخت رسیده درخت که توسط قطرات آب آبیاری شده درخت مذکور نسبت به درختان دیگر زیاد تر رشد و نمو نموده است.

موصوف بعد از مطالعات زیاد به این نتیجه رسید که آب منذکه بشکل قطرات منظم و مناسب نه به اندازه زیاد و نه به اندازه کم به درخت میرسد. سیمچابلاس در سال ۱۹۶۴ برای اولین بار سیستم آبیاری قطره ای را به میان آورده و تا پایان قرن بیستم مفکرره آبیاری قطره ای در آسترالیا، ایالات متحده امریکا و بالاخره در یک عدد زیاد کشورهای دنیا و سعیت پیدا نمود. و تا سال ۱۹۸۸ اراضی زراعتی توسط سیستم قطره ای آبیاری میگردیدند که به ۱۰۵۵۰ هکتار

تمام موجودات زنده بخاطر زنده ماندن و ادامه فعالیت های حیاتی به آب ضرورت دارند. نباتات زراعتی بخاطر بقای بیشتر و حاصل فراوان و با کیفیت به یک اندازه معین آب ضرورت دارند. قسمت زیاد حجرات نباتی را آب تشکیل داده است و آب برای اجرای عملیه فوتوسنتز ضروری میباشد. در نباتات تمام عملیات کمیابی به شکل محلول توسط آب صورت میگیرد و توسط ریشه نباتات مواد غذایی مورد ضرورت جذب و از یک قسمت به قسمت دیگر انتقال مینماید و همچنان جوانه زدن تخم نباتات (Germination) نیز به یک اندازه معین آب ضرورت دارد.

نباتات آب مورد ضرورت خود را بواسطه ریشه های خود از خاک میگیرند آب ضرورت نباتات توسط بارندگی (برف باران) و یا توسط آبیاری برایر میشود. در نقاط مختلف جهان، روشهای مختلف آبیاری استفاده میشود. آبیاری نامناسب میتواند منجر به از دست دادن آب، فرسایش خاک، تبخیر آب یا شوری خاک، و سبب کاهش موثریت آبیاری نیز گردد. در هنگام انتخاب روشهای آبیاری، باید مشخصات خاک، گیاه، در دسترس بودن آب، هزینه، امکانات فنی و مسائل دیگر را در نظر گرفته شود. محبوب ترین روش های آبیاری عبارتند از: روش مرزی، روش حوضه، آبیاری جویه ای، آبیاری بارانی و آبیاری قطره ای. این مقاله تمرکز بالای فواید و نواقص آبیاری قطره ای نموده است.

طریقه آبیاری قطره ای:
طریقه آبیاری قطره ای (Drip Irrigation) بنام سیستم آبیاری تریکل (Trickle Irrigation) نیز یاد مینمایند. این یک طریقه نسبتاً جدید آبیاری بوده که در دو دهه اخیر اکشاف نموده است درین طریقه معمولاً پایپ های پولی اتیلن (Poly Ethylene pipes) که بنام لیترال (lateral) یاد میگردد مورد استفاده قرار

صدای شاگردان انسٹیتوت زراعت و وترنری کابل

از اینکه سمستر بهاری رو به اتمام است، شاگردان در سراسر کشور با بسیار جدیت برای امتحانات خویش آمادگی می‌گیرند: ما موفق شدیم تا چند تن از شاگردان صنوف ۱۲ و ۱۴ زراعت مصاحبه انجام دهیم تا آنها در مورد فعالیت‌های معلومات دهنده که در آن حصه می‌گیرند، همچنان نظریات شان پیرامون انسٹیتوت ارایه نموده و در مورد امیدواری‌های شان بعد از فراغت معلومات دهنده.

تشکر می‌کنم. من از معینیت تعلیمات مسلکی می‌خواهم تا در مورد ساختمان انسٹیتوت توجه کند. زیرا هم اکنون ما از ساختمان لیسه این سینا استفاده می‌کنیم. ولی این کار موقتی می‌باشد و نمی‌دانیم تا چه وقت در اینجا مانده بیتوانیم. این موضوع اکثر شاگردان را نگران ساخته است. ما همچنان به یک لابراتوار معياری نیاز داریم که برای انکشاف ژرفیت شاگردان خیلی مهم می‌باشد.

کدام ماشین زراعتی را بسیار ترجیح می‌دهید تا با آن کار کنید؟

از انجانیکه تهیه بستر کاشت قبل از بذر تخم نباتات بسیار مهم می‌باشد، من ترجیح میدهم تا توسط تراکتور و یا کدام ماشین دیگر که برای تهیه بستر کاشت و بذر تخم استفاده می‌شود، کار کنم.

در کجا میخواهید دوره کار آموزی خود را سپری نمایید و چرا؟ من ترجیح می‌دهم تا به فارم تحقیقاتی بادام باغ بروم، زیرا در آنما متخصصین خوب زراعت وجود دارند که تحقیقات خوبی را انجام می‌دهند.

کدام نبات یا حیوان باید در انسٹیتوت شما جهت انجام کار عملی وجود داشته باشد؟

از اینکه هدف اساسی زراعت تامین غذا و انکشاف اقتصادی کشور است، بدین ملحوظ ضرورت به ابزار کار عملی مانند، گلخانه و فارم مادری می‌باشد.

در صورتیکه شما بعد از فراغت قادر به دریافت وظیفه نشیدید و یا به پوهنتون هم راه نیایید، چه پلان دیگر برای آینده خود طرح نموده اید؟

می‌خواهم تا تحصیلات خود را در رشته زراعت ادامه دهم و اگر املاک به پوهنتون زراعت راه نیافرتم، سال دیگر کوشش خواهم کرد تا راه یابم.

اسم شاگرد: انجیلا

در این سمستر کدام مضمون بیشتر برای تان مشکل بود؟ مضمون ایکولوژی مشکل بود، اما اگر مطالعه شود هیچ مشکل نخواهد بود.

آیا شما بصورت داوطلبانه در فعالیتهای داخل انسٹیتوت سهم گرفته اید؟ بله، من برای انسٹیتوت خود یک تعداد گلستان های گل خریداری کردم تا به زیبائی آن افزوده شود.

پلان آینده شما چیست، اگر شما بعد از فراغت از اینجا وظیفه نیافرید و یا به پوهنتون راه نیافرید؟ به یک پوهنتون شخصی رفته و پوهنتون دیگر را خواهم خواند.

اسم شاگرد:

فرهاد

برای کدام امتحان بیشتر آمادگی می‌گیرید؟ تمام مضمومین بصورت مساویانه مهم بوده و به امادگی

آیا در کدام کار داوطلبانه برای انسٹیتوت خویش سهم گرفته اید؟ من مسئولیت مراقبت گلستانها هارا عهده دار شدم، همچنان در شاخه برقی و بیوند کاری نباتات سهم گرفتم که سایر شاگردان طبقه انان نیز تشویق شدند تا در این کار داوطلبانه سهم بگیرند. من خوشحال هستم که به مردم نشان دادم که زنان نیز در انکشاف زراعت سهم گرفته میتوانند.

اسم شاگرد: خدیجه

من مسئولیت مراقبت گلستانها هارا عهده دار شدم، همچنان در شاخه برقی و بیوند کاری نباتات سهم گرفتم که سایر شاگردان طبقه انان نیز تشویق شدند تا در این کار داوطلبانه سهم بگیرند. من خوشحال هستم که به مردم نشان دادم که زنان نیز در انکشاف زراعت سهم گرفته میتوانند.

شما برای کسی که می‌خواهد داوطلبانه برای انسٹیتوت و یا لیسه زراعت کمک کند، چه گفتی دارید؟ کار عملی بخش بسیار مهم مفردات درسی را تشکیل میدهد، و هر که میخواهد کمک انجام دهد، وی باید فرصت برای انجام سیر علمی شاگردان را فراهم کند.

شما چه فکر می‌کنید که زراعت افغانستان در حال حاضر به کدام نو آوری های بسیار مهم نیاز مند است؟

زراعت افغانستان در حال حاضر ضرورت به تکنالوژی عصری دارد، مانند سیستم آبیاری موثر و تخم بذری اصلاح شده که بدون موجودیت کادر علمی و فنی ممکن نمی‌باشد.

کدام ماشین زراعتی را بسیار می‌پسندید؟

تمام ماشین آلات زراعتی برای انکشاف زراعت مهم اند و من می‌خواهم با کمپانی کار کنم، مگر بدینخته که این ماشین در تمام افغانستان وجود ندارد.

در کجا می‌خواهید دوره کار آموزی و یا عملی خود را انجام دهید و چرا؟

نیاز دارند، مگر برای امتحان نهایی مضمون تکثیر نباتات آمادگی بیشتر خواهم گرفت. آیا بصورت داوطلبانه در کدام فعالیت داخل انسٹیتوت سهیم شده اید؟

بدینخته که این ماشین در تمام افغانستان وجود ندارد. من ارزو دارم تا به جامعه خود کمک کنم، کوشش نمودم همصنfan خود را شناسی نمایم تا برای تامین برق به انسٹیتوت پول کمک کنند. بعد از کار زیاد موفق شدیم تا از شاگردان یک مبلغ پول جمع اوری کنیم که یک دست اورد بزرگ برایم است. من همچنان برای سیر علمی شاگردان پول کمک کردم.

کدام نبات یا حیوان در انسٹیتوت شما جهت انجام کار عملی باید وجود داشته باشد؟

انسٹیتوت ما باید یک فارم مرغداری داشته باشد و همچنان فارم گوسفند و بز پروری. یک مکان جهت پرورش سمارق نیز ضروری میباشد چون سمارق زود تکثیر شده و حاصل میدهد.

شاگردان انسٹیتوت زراعت و وترنری کابل از فرستهای تعییی یک لابراتوار مجہز مستقیم میشوند. عکاسی توسط: انجینیر قلندر انوری (پن)

کارهای عملی و یا دوره کار آموزی خود را اکثر در کجا می خواهید انجام دهید و چرا؟
من میخواهم کارهای عملی خود را در فارم تحقیقاتی دارالامان بالای جوانه زنی تخم نباتات انجام دهم. مگر همچنان می خواهم ناز از یک انسٹیتوت زراعتی کشور هندوستان نیز دیدن کنم، زیرا شنیده ام که آنها در عرصه تکنولوژی زراعتی پیشرفت های داشته اند که میخواهم از آنها بیاموزم.

اگر شما بعد از فراغت قادر به دریافت وظیفه نشید و یا به پوهنتون راه نیافتد، چه پلان برای آینده خود دارید؟
اگر من نتوانستم به پوهنتون راه یابم، زنیورداری را به کمک خانواده خود در خانه شروع میکنم.

سخنی از اداره لیسه: انسٹیتوت زراعت و وترنری کابل

ما همچنان مصاحبه با معروف درویش معاون انسٹیتوت زراعت و وترنری کابل داشتیم تا از اکتشافات اخیر انسٹیتوت ما را با خبر سازد. انسٹیتوت کابل بزرگترین انسٹیتوت زراعت و وترنری در سطح افغانستان میباشد. سال قبل ۱۲۰۰ شاگرد مقاضی بوده تا در این انسٹیتوت درس بخواند اما تنها ۵۵۰ تن آنها توانستند در امتحان کانکور موفقاً کامیاب شوند، که از جمله ۱۵۰ تن آنها از طبقه اثاث بودند. اخیراً این انسٹیتوت به تعمیر جدید که البته بطور مؤقت بوده اتفاق نموده است و سه جریب زمین که همچووار با انسٹیتوت است برای کارهای عملی شاگردان آماده نموده است.

بزرگترین مشکل که شما در سمیتر قبلی به آن مواجه شدید، چه بود؟ چگونه بالای آن فایق امید؟ مشکل بزرگ ما نبود برق و آب آشامیدنی بودکه ما توانستیم برق را از لیسه عمومی تامین نموده و مشکل آب آشامیدنی را نیز حل کردیم. یک چاه به عمق ۳۰ متر در لیسه حفر کردیم، همچنان یک حلقه چاه که مریوط لیسه عمومی بود غیر فعل گردیده بود که ما با ریاست معارف صحبت نمودیم و اجازه یافتنی تا چاه متذکره را دوباره فعل سازیم. اکنون شاگردان به آب آشامیدنی داشته و کار مندان اداری به برق دسترسی پیدا کرده اند.

در قسمت سایه بان برای گاو، گوسفند، مکان درست وجود نداشت و به مشکل مواجه بودیم، اخیراً یک سایه بان برای گوسندها و گاوها ساختیم و معلمین و شاگردان بخش وترنری مسئولیت مراقبت از حیوانات و واکسین آنها را عهده دار اند.

در این سمیتر بزرگترین دست اورد شما چی بود؟

میتوانم از معلمین خویش تشکری نمایم که سعی و تلاش اضافی را در این راستا به خرج دادند. و در

آخر، ماه نامه زراعتی انسٹیتوت کابل نیز به چاپ رسید.

گردیده بطرور امتحانی در آن تطبیق میگردد. من تنها اخیراً یک ساختمان جدید را از طرف معینیت تعلیمات تختیکی و مسلکی وزارت جلیله معارف بدست آوردم و ما برای شاگردان کارهای عملی زراعتی و وترنری را در انسٹیتوت مهیا نمودیم. و همچنان بخش مادراری را با دو رأس گاو شیری با دو گوساله آن، دو رأس گوسفند با دو بره و یک رأس بز آغاز نمودیم. شاگردان بخش وترنری از این فرسته کار عملی قدردانی نمودند. و همچنان یک سیر علمی را برای شاگردان تنظیم نمودیم که آنها از کلینیک حیوانی، فارم گاوداری و فارم تحقیقاتی بادام باغ دیدن نمودند که برای شاگردان و معلمین موثر و مفید بود و آنها تجرب زیاد و معلومات عصری را در مورد زراعت بدست آورند. برعلاوه، انسٹیتوت کابل یکی از انسٹیتوهای است که مواد درسی جدید که توسط مؤسسه پن تهیه

رهنمود تدریس

۳. روانشناسی: افتراق شاگردان:

با وجود این تلاشها مهارتها و خصوصیات فردی معلمین در پیشبرد امور درسی و کنترول و نظرارت جریان آموزش برای بسته آوردن اهداف درسی رول عده و اساسی دارد. معلم اکثر بخواهد یا نخواهد شاگردان ننتها مفاهیمی را ماموزد که معلم اثرا بیان میکند بلکه از حرکات و عادات معلم نیز متناثر گردیده و اثرا فرامیگیرد. پس لازم است که معلمین از حرکات اشارات (بادی لذگوچ) مناسب و بجا نیز استفاده نمایند تا سبب جلب توجه شاگردان گردیده و به سخنان معلم به دقت گوش دهند.

بعضی در صنوف درسی دیده میشود که دو نفر از شاگردان روی موضوع مشاجره و یا بگو مگو میکنند که سبب اخلال درس میگردد استاد نیز به ناچار آنها را تنی و دیپلین میکند این عملکرد استاد میتواند در نتیجه فوری بدده و موضوع ظاهرا خاتمه پیدا میکند مگر این راه حل نیست راه حل این استفاده از دیپلین مثبت میباشد بین معنا که معلم باید با مهارت‌های شاگرد را از راهی باز دارد نیز از دست مده. درینجا چند نمونه از دیپلین مثبت برای روش گردیدن موضوع ذکر میگردد:

مثال اول: معلم درحال تدریس است و دو شاگرد باهم صحبت میکنند و سبب اخلال درس میشود.

روش معمول: احمد چرا که میزند؟ اگر تکرار شود از صنف بیرون تان میکنم.

دیپلین مثبت: معلم در جریان تدریس و بیان معلومات به یکبارگی ساخت میشود آن دو نفر در اثر سکوت متوجه میگردند و درک میکنند که کارشان اشتباه است و کمتر اتفاق میافتد که تکرار شود.

مثال دوم: دو شاگرد باهم چنگ میکنند.

روش معمول: معلم هر دو نفر را تنی بینی میکند تا دیگرچیں عملی را انجام ندهند.

دیپلین مثبت: معلم که شاگردانی را میشناسد، همان کسی که بیشتر پرخاشگر است را میگوید: احمد ممکنست بیایی اینجا و با من این کتابها را به اداره ببری؟ درینجا معلم به درگیری خاتمه میدهد و احمد نیز با خود فکر میکند که معلم او را تنی نکرد و از او کمک خواست. این امر باعث میشود که احمد به خود سازی پردازد و بجای اعمال ناپسند به کارهای پسندیده روحی بیاورد.

مثال سوم: طفیل بازیچه اش را بالا لگ میزند و دور میاندازد.

عکس العمل معمول: ... خوب حالا که تو این کار را کردی من هم ترا فردا به خانه خاله نمیرم...

دیپلین مثبت: پدر، مادر یا معلم بازیچه اش را برمیدارد و در یک جای مناسب گذاشته میگویند حالا تو قهر هستی، هروقت که حوصله داشتی اثرا بردار و با آن بازی کن.

مثال چهلم: یک شاگرد در آخر صنف بازیگوشی میکند و سبب اخلال در تدریس میشود. یا وظیفه خانگی اش را انجام نداده.

روش معمول: بیا و در پیش تخته به یک پای ایستاده شو.

دیپلین مثبت: زلمی، دیروز بسیار کارهای درست و قابل توصیف را انجام داده بودی بیا اینجا تا بینن امروز چه کارهای درست را انجام داده بی.

پیدا گوئی: میتوود پژوهه

روشی است که استاد شاگردان را در داخل و یا بیرون از وقت درسی به جمع آوری معلومات راجع به درس و دادار میسازد. این میتوود ننتها که شاگردان را به کار افرادی یا گروپی و ادار میکند بلکه استقلال شاگرد را در کار گرد گروپی و یا فردی و مواجه شدن با مشکلات و حل آن روپرداز ساخته و سبب کسب تجارب برای آن ها میگردد.

پژوهه از لحاظ زمان محدودیت زیادی ندارد، پژوهه میتواند در یک ساعت درسی یا کمتر از آن انجام گردد مگر اکثر پژوهه ها برای بیرون از اوقات درسی در نظر گرفته میشود و وقت آن برحسب نیاز تعیین میگردد مثلاً برای نوشتن یک چارت ممکنست ۱۵ تا ۳۰ دقیقه وقت داده شود اما برای تحقیق یا جمع آوری معلومات در مورد موضوعات مختلف مانند: دریافت معلومات راجع به موضوعات تاریخی یا ادبی و مصاحبه با افراد مرد و دارای معلومات شاید نیاز به یک هفته وقت داشته باشد یا ثبت معلومات جرمنیشین یک نوع نعم، اثرات یک نوع بیماری یا یک نوع حشره بالای نباتات را شاگردان از زمان شروع آفت تا آخر بالای نبات دیده و یادداشت میکند و بعد از زمان تعیین شده مطالب را به صنف آورده با استاد و دیگر شاگردان شریک میسازند. این روش سیار مفید میباشد و کاری را که شاگردان در یک پژوهه انجام میدهند به هیچ وجه فراموش نشده و کنگناوی است که باید متعهد و مسئول باشد.

بدون شک هر معلم به نحوی از میتودهای مختلف در پرسه آموزش استفاده میکند و بطور نسبی دست آورده هایی را نیز داشته است. هدف استادان این است تا برای شاگردان به عنوان بهترین نهاد در انتقال دهنده تا شاگردان بتوانند با اخذ نهادهای پنهان ها راه یابند. اما سوال اینجاست که چرا بعضی از استادان نسبت به دیگران موفق اند. در تدریس امروزی برای معلمین گفته میشود که بیشتر از میتوود های استفاده کنند تا شاگرد مرکز فعالیت باشد و خود معلم فقط یک راهنمای و تسهیل کننده جریان آموزش باشد.

میتوود یا روش موثر یاد گیری:

معلم عامل اصلی در فرایند آموزشی است. اگر معلم مواد درسی شاگرد و تمام مواد به همکاری عمل کنند. به اهداف نکر شده فوق به زودی دست میابند. مگر یک استاد خوب از کدام اوصاف برخوردار باشد؟ یک معلم باید در رشته خود تحصیل کرده باشد، یک استاد خوب میکند و بعد از زمان تعیین شده مطالب را به صنف آورده با استاد و دیگر شاگردان شریک میسازند. این روش سیار مفید میباشد و کاری را که شاگردان در یک پژوهه انجام میدهند به هیچ وجه فراموش نشده و کنگناوی است که باید متعهد و مسئول باشد.

۱. **دانش:** هر کسی که علاقه به شغل معلمی دارد، حتی با برنامه های آموزکاری اشتراک کرده باشد.

۲. **پیدا گوئی:** پیدا گوئی را فن تربیت نیز میگویند و یکی از عناصر مهم برای معلم میباشد. هدف از پیدا گوئی مشخص کردن اهداف یادگیری است توسعه پلان درسی، و انتخاب بهترین روشهای تدریس با استفاده مولاز از زمان در دسترس. یک استاد که این ظرفیت ها را داشته باشد باید نکات ذیل را در انتقال مواد در سی در نظر بگیرد.

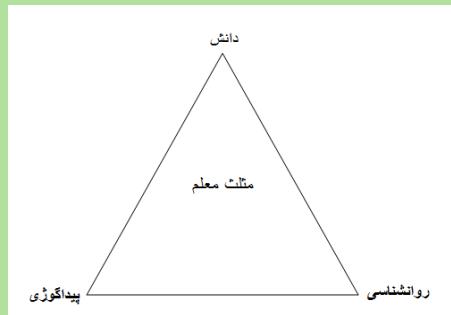
• **فعالیتهایی را که معلم برای یک ساعت درسی درنظر میگیرد** باید موضوعات درسی را به اشکال مختلف بیان نماید و زمینه تکرار مطالب درسی را برای شاگردان مهیا سازد تا حواس بیشتر شاگردان در فعالیتهای یادگیری دخیل گردیده تا سبب آموزش شاگردان گردد.

• **روش های را که معلم بکار ببرد** باید جالب باشد تا خسته کن واقع نگردد و سبب تحریک قabilتهای نهفته شاگردان شود و پرسه تدریس را از حالت انجام بیرون ساخته و به یک عملیه دلچسب تبدیل نماید.

• **میتوهای هایی را بکار ببرد** که بیشتر شاگردان فعالیت نمایند و خود معلم یک راهنما باشد.

• **تمام خصوصیات فردی شاگردان را دانسته و بر مبنای این خصوصیات تدریس نماید.**

میتودهای رایج که به نظر اکثریت مطلق علمای تعلیم و تربیه بیشتر شاگرد را بکار می اندازد و در تدریس و آموزش مؤثر میباشدند قرار ذیل اند: میتوه کار گروپی، سوال و جواب، مسابقه، توب برگی (سنو بال)، اجرای نقش، میتوه مباحثه، میتوه مناقشه، میتوه توضیحی، میتوه پژوهه، میتوه تفسیر علمی، میتوه طوفان مغزی و غیره. از جمله میتوه های فوق میتوپژوهه را که بسیار روش با ارزش و مفید است را برایتان درینجا معرفی میکنیم:

شاگردان را بیشتر نموده و بعضی شاگردان به مطالعه کاملاً جدید دسترسی پیدا میکنند و آنها را به عملی کردن و مستجو برای دریافت معلومات بیشتر تشویق نموده و فعال میسازند.

فواید میتوود پژوهه:

• شاگردان خسته نمیشوند.

• دریافت معلومات برایش دلچسب و اموزنده میگردد.

• کارش را مثمر حس میکند.

• خود را مسؤول دانسته و احساس استقلال میکند.

• روش و مزایای همکاری در گروپ را می آورند.

• حس رهبری و مدیریت گروپ در او تقویت میگردد.

• به کارهای عملی تشویق میگردد.

• حس رقابت سالم در میان شاگردان پیدا میشود.

• با دستیابی به موضوعات جدید سبب غنی تر شدن مطالب درسی میگردد.

• کار معلم آسان گردیده شاگردان را فعال میسازد.

• شاگرد خود را یک فرد مفید در گروپ یا جامعه میداند.

موضوع داغ : ارتباط دادن لیسه زراعت با سکتور زراعت و مجتمع زراعتی

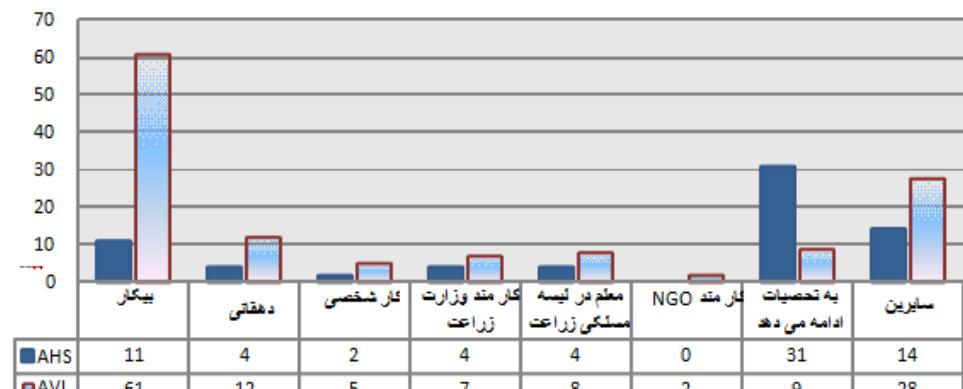
زمینه کار عملی را فراهم می کنند. این رابطه یک مثال از رابطه میان لیسه و یک فابریکه صنعتی در ساحه مربوطه آن می باشد.

مثال های زیاد از این رابطه ها وجود دارند. روابط مناسب، استادان خارجی، سیر علمی، بازدید از ساحه، وظایف تابستانی از جمله نمونه های آن می باشد. مدیریت لیسه های مسلکی فرستت های زیاد را در پیشرو دارند، و زمانیکه

شاگردان فارغ میگردد، آنها به آسانی وظیفه پیدا کرده می توانند. خیلی بهتر است تا خود شان کار پیدا کنند، زیرا تعداد زیاد داوطلبان وجود دارند که بجای پرکردن پست، می خواهند کار کنند.

مؤسسه انسان در غربت می خواهد تا لیسه ها در راستای دوامدار ساختن ساختار آنها کمک کند و ارتباط آنها را با سایر نهاد های که در عرصه زراعت و مالداری فعالیت می کنند، تامین نماید. از این رو امسال کمک مالی بلاعوض که بصورت رقابتی پرداخته می شود، بالای این موضوع تمرکز خواهد داشت: ارتباط دادن لیسه های مسلکی زراعت با صنایع زراعتی. ما چشم به راه پیشنهادات (پروپوزل) موفقانه شما هستیم.

درجه تحصیل و یا وظیفه فعلی شما چیست؟

ماخذ گراف: سروی انتخاب شغل (سال 1392)

چنانچه سروی انتخاب شغل ما نشان میدهد، یک تعداد اندک فارغین لیسه های زراعت و انسنتیوت ها قادر به دریافت وظیفه می باشند. بعضی ها می توانند در پوهنتون به تحصیلات خود ادامه دهند، مگر این فرصت برای یک عده محدود میسر است. اکثر فارغین بیکار باقی میمانند.

این وضعیت یک پیام بدی برای ارزش تحصیلات دارد: چرا باید وقت زیاد را در لیسه سپری کرد، در حالیکه از این طریق هیچ وظیفه و معاش خوب حاصل نمی شود؟ بادر نظر داشت اینکه تعلیم و تربیه بر علاوه یافتن وظیفه دارای فواید بیشمار دیگر می باشد، مگر باید به مشکل بی کاری رسیده گی شود.

دلایل نبود وظیفه برای فارغین ممکن است خیلی زیاد باشد، و باید سوالات زیاد در مورد پرسیده شود تا این موضوع بیچیده را بفهمیم. مگر بعضی از آنها بخوبی درک شده می تواند که نبود انجام کار های عملی یکی از انها بوده می تواند. این مشکل ویژه افغانستان نبوده، بلکه در سراسر جهان معمول میباشد: شما درس می

خواهید لذا وظیفه خوب دریافت می کنید، ولی وظایف که اعلان می شوند چندین سال تجربه کاری می طلبد. دریافت وظیفه برای فارغین لیسه ها در سراسر جهان مشکل است. یکی از راه های که می توان بالای این مشکل فایق امد، ارایه سهولت ها برای شاگردان جهت انجام تجارب عملی می باشد. لذا انجام کار تحقیقات و عملی در لیسه های داخلی و خارجی وجود داشته که شاگردان طی آن به سایر نهاد ها رفته کار عملی را انجام میدهند. بدین ترتیب شاگردان تجارب کار های عملی را آموخته و نهاد متذکره کارمند را یگان دریافت می کند. در عین حال لیسه پاید ساختار خود را طوری تغیر دهد که تا پیدا کردن وظیفه برای شاگردان آسان شود. لیسه باید با نهاد با کمپنی ها یک رابطه دراز مدت تأمین نماید که آنها برای شاگردان

یک دهقان فارم تجربی نهالها در دره زندان نهال ریشه زردآلو که توسط آفات صدمه دیده استاد انسنتیوت زراعت و وترنری اسنگان آنرا نشان میدهد وی آنرا از روی حس کنگاوار مشاهده مینماید چون خود این دهقان انرا در فارم کشف نموده بود. فراهم نمودن مشوره های تخصصی برای دهاقن میتواند یک خدمت مؤثر و مفید از طرف لیسه زراعت به جامعه باشد و یک مثال دیگری از ارتباط میان لیسه ها و سکتورهای زراعت. عکاسی توسط: پروسلف پیتریک (پن)

نمونه کار عملی در انسنتیوت زراعت و وترنری هرات. آموزش عملی استفاده از ماشین آلات زراعتی شاگردان را کمک مینماید تا مهارت های ضروری که برای دوره کار آموزی آنها لازم میباشد حاصل نمایند. عکاسی توسط: انجینیر قلندر انوری (پن)

بزودی

- کنفرانس دوم انسٹیتوت ها و لیسه های زراعت در ماه اکتوبر سال روان در تختیم کابل برگزار خواهد شد (در عین مکان قبلی). مؤسسه پن لیسه های زراعت را تشویق مینماید تا مقاله ها، عکسها، نمایشات و قصه موقیت خویش را آماده نموده تا آنها را با سایر لیسه ها در این کنفرانس شریک سازند.
- در رقبابت اهدا کوچک سالانه، پن ۹ لیسه جدیدتأسیس و ۷ لیسه / انسٹیتوت با تجربه / سابقه را در این رقبابت حمایت خواهد نمود. لیسه های جدیدتأسیس میتوانند پروپوزل های خویش را برای رشد کیفیت تدریس (تجهیزات ابتدایی) آماده نموده و به مؤسسه پن تسلیم نمایند که بودجه آن الی ۱۲۰۰۰۰ افغانی میباشد. لیسه های انسٹیتوت های سابقه میتوانند پروژه خویش را برای ارتباط لیسه ها با سکتور زراعت انتخاب نمایند که بودجه آن الی ۵۰۰۰۰ افغانی میباشد. آخرین مهلت برای تسلیم دهی پروپوزلها نهم اسد سال ۱۳۹۲ میباشد.
- مفردات درسی جدید برای لیسه های زراعت: مواد تدریسی مضامین ابیاری، تنظیم چراگاه، تکنالوژی تولید تخم های بذری و انجمان های زراعتی بطور آزمایشی در ۶ لیسه معرفی خواهد گردید. نظریات و تجارب حاصله از مضامین قبلی تطبیق شده مورد تحلیل قرار گرفته و نکات اصلاحی گزارش آن جهت بهبود هر چه بیشتر و نهانی ساختن این مواد تدریسی مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

رقابت عکس های کارهای عملی

- برنگ ساخته و کیفیت آنرا خراب میسازید. عکس را در کمره خود کمپوز کنید نه در کامپیوترا.
- به مفهوم اندازه گیری چیزی را کنار آن بگذارید. یک شی را جهت نشان دادن اندازه ان در پهلوی میوه یا سبزی متذکره قرار دهی: اگر شما می خویید اندازه محصول را نشان دهید، یک شی که دارای اندازه معیاری است را در پهلوی محصول قرار داده عکس برداری کنید. دست، انگشت، نوت ۱۰ افغانی، یک پنسل، ویا یک شی دیگر می تواند استفاده شود.
- یک پس زمینه (background) روشن استفاده کنید. در باغچه همه چیز سبز است و اگر از خربوزه سبزک در میان برگها عکس برداری کنید، واضح خواهد بود. باید پس زمینه (background) آن رنگ متفاوت داشته باشد. شما می توانید شی را که از آن عکس برداردی میکنید در پیش روی دیوار سفید ویا میز قرار دهید. کوشش کنید که پس منظر یک رنگ باشد. یک کاغذ سفید کلان را گرفته و در روی زمین قرار دهید و یک جانب آنرا به دیوار میکنید طوری که کاغذ قاط شنده و خط دار نباشد، بدین ترتیب یک استدیوی عکاسی کوچک تهیه میکنید.

فلش استفاده نه نمایید. (نور افگن کمره): فلاش کمره نور طبیعی را تخریب میکند و سایه را نایدید می کند. شکل و بافت را ازین می برد. بهترین نور است که از یک پهلو بتاید. نور مستقیم اقتات سایه را زیاد می سازد، لذا کمی ابری بهتر است. بهترین وقت عکس برداری در فضای باز، صبح زود و یا عصر است، زمانیکه اقتات در افق قرار گرفته و نور آن

انقدر قوی نمی باشد.

نمونه عکس: ایجاد "پس منظر بی انتهای"

ایا شما در لیسه خود سبزیجات را می کارید؟ ایا شاگردان خود را شامل کار های عملی می سازید؟ آیا شما بعضی اوقات یک خربوزه مقبول، بارنگ بزرگ، ویا یک میوه و یا سبزی خلاف توقع را یافته اید؟ آیا شما کدام چالوی بزرگ و غیر عادی را دیده اید؟ آیا کدام سبب تازه را از باجچه جمع اوری کرده اید که شاگردان تان هر یک با دیگر به نزاع پرداخته و خواهان حصول آن باشند؟ اگر بله، یک عکس گرفته و آنرا به آقای عmaduddin.ghurbandi@peopleinneed.cz معرفی کنید.

نام و موقف تان را فراموش نکنید (عکس های ارسالی شاگردان خیلی قابل قدر است)، اسم لیسه تان، و عکس خود را نیز روان کنید. بهترین عکس در جریه بعدی به چاپ خواهد رسید.

نکاتیکه در هنگام عکس برداری از میوه جات و سبزیجات درنظر گرفته شوند

• میوه یا سبزی را شستشو کنید. گرد و خاک را از روی میوه و سبزی پاک کنید چون رنگ آنرا خراب می سازد. روی میوه و یا سبزی را با روغن چرب نمایید، این کار سبب درخشش در رنگ آن می شود.

• ترکیب یا ساختن به صورت محتاطانه. اگر قرار است از یک سبب عکس بگیرید، توجه داشته باشید که سایر چیز ها مانند تمام درخت در عکس نمایند در این صورت هیچ کسی قادر به دریاف سبب نخواهد بود.

جمع اوری کدو از فارم انسٹیتوت زراعت و ترکیب
میدان وردک. عکاسی توسط: انجییر قلندر انوری

• عکس را دست
نخوردہ روان
کنید. مثلًا اگر
شما فکر می کنید
که تنها قسمت
های غیر
ضروری عکس
را قطع می کنید،
این کار را نکنید
که عکس را

موسسه انسان در غربت از سال ۲۰۰۱ بدینسو در افغانستان فعالیت دارد، هر چاکه نیازمندیهای بشردوستانه احساس گردیده این موسسه توسط پروگرامهای انکشافی خویش پاسخگو بوده است. امروز فعالیت های موسسه پن توسط دفاتر ساحروی در ولایات پکتیا، ننگرهار، بغلان، بلخ، سمنگان و همچنان دفاتر مرکزی کابل و مزارشیف جریان دارد. در حال حاضر موسسه پن با حمایت تمویل کننده های کلیدی مختلف تمرکز بالای سکتورهای اساسی مانند تعلیم و تربیه، انکشاف دهات و کمکهای اضطراری نموده است.

این خبرنامه (نشریه چاپی) توسط مؤسسه انسان در غربت به کمک مالی همکاری های انکشافی جمهوری چک به چاپ رسیده است.

CZECH REPUBLIC
DEVELOPMENT COOPERATION